

Natuurhistorische Musea (1)

Muséum d'Histoire Naturelle Aix-en-Provence

JAAP VAN LEEUWEN * & SHIRLEY HERST

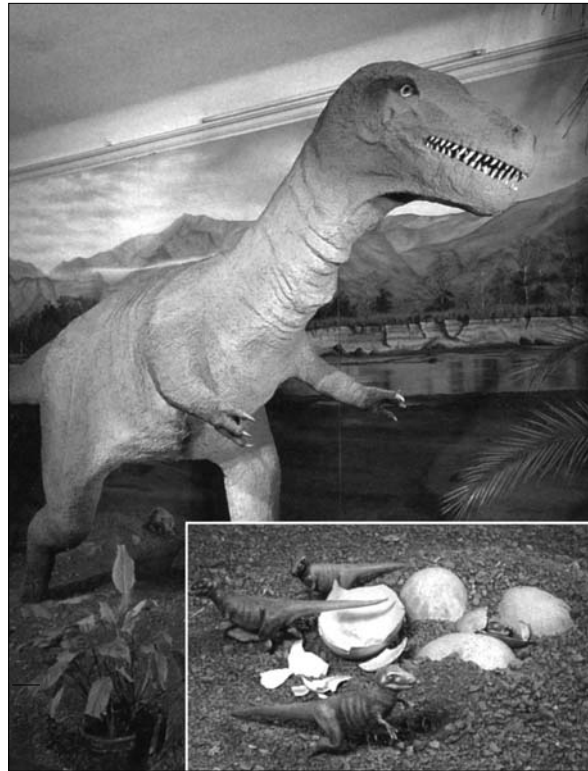
Sommige natuurmuseum-medewerkers of andere Straatgraslezers kunnen het niet laten om, waar zij ook zijn, even een natuurhistorisch museum in te schieten. Of het nu op een Waddeneiland is, in een achterafstraatje van Maastricht of in een metro-pool als New York, overal is wel iets van hun gading te vinden. Straatgras start hierbij een serie over natuurhistorische musea, groot of klein, van stoffig tot modern, en nodigt iedereen uit om kopij in te sturen, liefst voorzien van een paar treffende beelden. Hier volgt de aftrap.

Afgelopen mei, tijdens een rondreis door de Provence in Frankrijk, bezochten wij de belangrijkste stad van deze fraaie streek: Aix-en-Provence. Het is een deftige 17e eeuwse stad met brede avenues en vele grand-café's. Aix wordt ook wel 'de stad van de duizend fontein' genoemd en heeft wel wat weg van het statige Engelse Bath, hoewel Aix-en-Provence geen kuuroord is maar wel dezelfde sfeer uitademt.

De eerste indruk

Het museum is midden in de oude stadskern gelegen, niet ver van misschien wel de mooiste fontein van Frankrijk. Het is gevestigd in een 17e eeuwse pand dat oorspronkelijk het herenhuis was van de familie Boyer d' Eguilles. Om bij het museum te komen, passeren we eerst een statige poort met smeedijzeren hek. Op het ruime voorterrein van het museum moeten vroeger de koetsen en paarden van bewoners gestaan hebben. Helaas staat de binnenplaats nu vol met hedendaagse vervoersblikken die ook het 17e eeuwse karakter van de oude binnenstad aantasten.

Via een grote trap en een statige voordeur komen we bij de eigenlijke entree die tevens balie en winkel is. Een vriendelijke heer verkoopt ons de benodigde toegangsbewijzen à 16 frs. per persoon, een vergelijkbaar bedrag dat in Rotterdam voor een kaartje voor het Natuurmuseum moet worden neergeteld. In de winkel slaan we meteen toe met de aanschaf van een typisch museumboekje over uitgestorven diersoorten, met op de omslag een fraaie illustratie van een dodo. Het gebouw bestaat uit twee verdiepingen en heeft een gigantisch klassiek trappenhuis. Op de begane grond is een ruimte van ongeveer 15 x 15 meter in gebruik als tijdelijke expositieruimte. Op het moment van ons bezoek is daar een tentoonstelling over vlinders uit de omgeving uit Aix-en-Provence, compleet met levend materiaal.

LEVENSROOT MODEL
VAN *MEGALOSAURUS*
PANNONIENSIS EN
RECONSTRUCTIES VAN
PAS UITGEKOMEN EIEREN.
[FOTO'S: MUSÉUM
D'HISTOIRE NATURELLE
AIX-EN-PROVENCE]

Jurassic Park in de Provence

Op de eerste etage vinden we de grootste publieksruimte (400 m²) die is ingericht met een permanente dinosaurus-tentoonstelling. Het meest opvallend zijn een skelet en een reconstructie (op ware grootte) van *Megalosaurus pannoniensis*, de grootste vleesetende sauriër van Europa met een lengte van negen meter, een stahoogte van drie meter en een gewicht dat op 900 kilo geschat wordt. Hij dateert uit het Jura-Krijt tijdperk en heeft als soort meer dan 100 miljoen jaar geleefd. Van *M. pannoniensis*, één van de achttien *Megalosaurus*-soorten, zijn overblijfselen gevonden in Zuid-Engeland en de Provence. Dit reptiel is dus met recht het boegbeeld van het museum. Het diorama is compleet met de eieren die in de jaren zestig door beroemde paleontoloog Raymond Dugli nabij Aix-en-Provence werden gevonden, en de onoverkomelijke nagemaakte kleintjes die bij een paar losse eierschalen rondkruipen.

In een aparte ruimte lopen we tegen een uitgebreide verzameling plantenfossielen aan die bijeengebracht is door de uit Aix-en-Provence afkomstige paleo-botanicus Gaston de Saporta. Een stukje verder is een zaaltje gewijd aan de evolutie van de mens, met afgietsels en werktuigen van bekende voorhisto-

* [J.H. van Leeuwen is grafisch medewerker van het Natuurmuseum Rotterdam, drs S.J. Herst is zijn partner; e-mail: leeuwen@nrm.nl]

DE 19^E EEUWSE
COLLECTIE
MINERALEN VAN
HENRI COQUAND.
[FOTO: MUSÉUM D'HISTOIRE
NATURELLE AIX-EN-
PROVENCE]

rische mensen, zoals *Australopithecus* en vroege *Homo* soorten uit Oost-Afrika. Verder zijn er vogeldiorama's, ingericht met materiaal uit de collecties van Carle en De Montvallon die in 1898 bijna duizend opgezette vogels schonken, verzameld in de l'étang de Berre. Er zijn veel soorten bij die nu niet meer in Frankrijk broeden.

Geschiedenis van het museum

Op 9 mei 1838 stelde Antoine Aude, arts en Burgemeester van Aix-en-Provence, voor om een collectie van een bevriende arts uit Aix, Monsieur Carle, bestaande uit 800 opgezette vogels, aan te schaffen. De koop ging door en daarmee was het Muséum d'Histoire Naturelle van Aix-en-Provence een feit. De vogelcollectie werd ondergebracht in een zaaltje van de plaatselijke bibliotheek (in het stadhuis). In 1842 wordt de collectie uitgebreid met een verzameling insecten van Hippolyte Boyer de Fonscolombe en een collectie mineralen van Henri Coquand, een vorser van de geologie van de Provence, die zelfs al in 1839 een cursus geologie gaf in het museum. In 1895 is het museum verouderd. Het bibliotheekzaaltje is veel te klein en het aanbod van aanwinsten te groot. De collectie wordt voor een tijdje ondergebracht in het Musée de l'Art. Dit duurt niet langer dan tien jaar. In 1905 wordt het museum in een zeer ruime en niet meer gebruikte kazerne geïnstalleerd door Philippe Aude, marinearts en

zoon van de burgemeester die het museum stichtte. Helaas, met het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog zijn er weer tegenslagen voor het museum. De bezoekersaantallen dalen flink en de giften geïnteresseerd in het museum, noch het publiek noch de geldschiet, de Gemeente Aix-en-Provence. In 1936 wordt de oude functie van kazerne, vanwege oorlogsdreiging, opgeëist door het leger en de collectie wordt ondergebracht in een kapel en komt onder de hoede van de Aartsbisschop. De aftakeling gaat, ondanks de leiding van hogere hand, voort: de afdelingen Antropologie en Prehistorie ver-

dwijnen wegens plaatsgebrek. In de jaren vijftig keert het tij en ziet de Gemeente de wetenschappelijke waarde van de collectie in. Het museum wordt ondergebracht op de eerste etage van hôtel Boyer d'Eguilles en opent haar deuren op 9 juli 1953.

In de jaren zestig ontdekt Raymond Dughi in Aix-en-Provence een vindplaats met dinosauriseieren, waarna - na meerdere sauriërvondsten in de omgeving - het museum zich steeds meer als een heus 'dinosauriumuseum' profileert en ook internationaal als zodanig erkend wordt. Een klein Jurassic Parc in de Provence. Zeker een bezoek waard.[]

Muséum d'Histoire Naturelle Aix-en-Provence
6 Rue Espariat
13100 Aix-en Provence
open: alle dagen behalve zondagochtend

HET IMPOSANTE
17^E EEUWSE
TRAPPENHUIS VAN HET
MUSEUM.
[FOTO: SHIRLEY HERST]